

Címzett: Budapesti Rendőr-főkapitányság
I. Kerületi Rendőrkapitányság
Bűnügyi Osztály, Vizsgálati Alosztály
1013 Budapest, Pauler utca 13.
Kretz Zoltán r. főhadnagy részére

Tárgy: indítvány az eljárás megszüntetésére

Tisztelt Budapest I. Kerületi Rendőrkapitányság!

Alulírott Pityinger László meghatalmazott jogi képviselőm (Dr. Hüttl Tivadar – 1136 Budapest, Tátra u. 15/b.) útján

indítványozom,

hogy a T. Rendőrkapitányság a 01010/1654/2013. bü. számon garázdaság megalapozott gyanúja miatt folyamatban lévő büntetőeljárást a Be 190. § (1) bekezdés a) pontja alapján bűncselekmény hiányában szüntesse meg a Be. 190. § (2) bekezdésben található felhatalmazás alapján.

A gyanúsítás alapja, hogy a Szolidaritás Mozgalom által 2013. szeptember 29. napján tartott politikai rendezvényen Orbán Viktor miniszterelnök hungarocellból készült szobrának ledöntése után az elem került „fejbe” belerúgtam. A garázdaság bűncselekménye elkövetési magatartásának három együtt fennforgó eleme van: a kihívó közösségellenesség, az erőszakos magatartás (amely akár személy, akár dolog ellen lehet) és az, hogy a magatartás objektíve alkalmas legyen a megbotránkoztatásra vagy riadalom keltésére. Ha bármelyik elem hiányzik: nem jön létre a garázdaság vétsége (BJD 9110. sz.). Az alább kifejtett érvelés szerint megállapítható, hogy nem történt bűncselekmény.

Indokaim

1. A társadalomra veszélyesség hiánya a véleménynyilvánítás szabadságának fokozott alkotmányos védelmére tekintettel

A miniszterelnök hungarocellból készült fejébe történő rugó mozdulat egy politikai vélemény kifejezése. A Szolidaritás Mozgalom tüntetése egy szobordöntés köré szerveződött, amely a véleménynyilvánításnak egy formája. A véleménynyilvánítás szabadsága nem csak a beszéd tartalmát védi, hanem a közlés módját is, amit az alapjoggyakorló szabadon választhat meg, amíg az mások jogát nem sérti. A demokratikus jogállamokban a véleménynyilvánítás szabadságának

kitüntetett szerepe van: nemcsak az egyéni önkifejezés, a személy szabad kibontakozásának és szellemi autonómiájának záloga, hanem egyúttal a demokratikus közvélemény és akaratképzés nélkülözhetetlen forrása is. A demokratikus kormányzás és a politikai közélet ugyanis feltételezi a különféle vélemények akadálymentes közlésének, közölhetőségének és ütköztetésének szabadságát. Nem bizonyos gondolatok, vélemények, eszmék vagy értékek, hanem maga a véleménynyilvánítás lehetősége élvezi az alkotmányos védelmet. Így a véleménynyilvánítás fórumának szabadsága maga hordozza az alkotmányos értéket. A véleménynyilvánítási szabadság alapjoga ennek megfelelően nem tagadható meg azért, mert az elhangzottak mások érdekét, világfelfogását, szemléletét vagy érzékenységét sértik. [Lásd: 36/1994. (VI. 24.) AB hat.; 34/2004. (IX. 28.) AB határozat, illetve legutóbb: 7/2014. (III. 7.) AB határozat]. A politikai diskurzusok és közéleti viták elválaszthatatlan részét alkotja a közügyek alakításában résztvevő személyek nyilvános bírálata is. A közügyek szabad vitatása így szükségszerűen együtt jár a közügyek formálóinak, vagyis a közszereplők és a közhatalom gyakorlók ebbéli tevékenységének adott esetben akár éles hangú vagy túlzó kritikájával.

A 36/1994. (VI. 24.) AB döntés értelmében a véleményszabadság „különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek. A demokratikus hagyományokkal rendelkező társadalmak tapasztalatai szerint is e vitákban esetenként kellemetlen, éles, esetleg igazságtalan támadásokat intéznek a kormányzat és a közhivatalnokok ellen. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a demokrácia lényegi eleméhez tartozik az állami és önkormányzati intézményrendszer működésének és tevékenységének szabad bírálata, kritikája még akkor is, ha a kritika túlzó jellegű értékítélet formájában ölt testet.” Ebből következően személyek akár széles rétegének a politikai érzékenységét sértő rugó mozdulat - mint a politikai vélemény kifejezésének egy radikális módja - is védett magatartás, és ez teljesen független attól, hogy egyesek hogyan viszonyulnak Orbán Viktor személyéhez. A szólás-, és sajtószabadság gyakorlásának kriminalizálása és büntetőjogi szankcióval sújtása ugyanis egy olyan visszatartó hatás kiváltására alkalmas, amely öncenzúrára kényszerítheti a szabadságjoggal élni kívánókat. Éppen ezért a közügyeket érintő vélemény szabadságával élőkkal szemben utólagos büntetőjogi szankció kiszabása csak egy rendkívül szűk körben lehet alkotmányosan megengedett. A köznyugalom, mint védett jogi tárgy, önmagában nem elég erős érték a szólásszabadság korlátozásához. A 30/1992. (V. 26.) AB határozat szerint a „vélemény szabadságával szemben mérlegelendő korlátozó törvényeknek nagyobb súlya, ha közvetlenül másik alanyi alapjog

érvényesítésére és védelmére szolgál, kisebb, ha ilyen jogokat csakis mögöttesen, valamely intézmény közvetítésével véd, és legkisebb, ha csupán valamely elvont érték önmagában a tárgy.” A fenti alkotmányos elvek érvényesüléséhez pedig nélkülözhetetlen követelmény, hogy a polgárok különféle retorziók és hátrányos következményektől való félelem nélkül vehessenek részt a közéleti vitákban, tehát a büntetőjog korlátozó szabályait szűkítően kell értelmezni. [14/2014. (IV.18. AB hat.) Álláspontom szerint a büntetőjognak az ismertetett kurrens alapjogi felfogás korlátot szab: nem veszélyes a társadalomra az a cselekmény, amely a közhatalmat gyakorlók kritikáját jelenti, függetlenül attól, hogy a büntetőjog által védett jogtárgy a hatalomgyakorló méltósága (pl. becsületsértés) vagy a közösség nyugalma (pl. garázdaság). A társadalomra veszélyesség hiánya miatt nem beszélhetünk bűncselekményről. Az adott társadalomban az adott időszakban meglévő értékrendek alapján dönt a törvényhozó, hogy az egyes magatartástípusok tekintetében milyen szinten vonja meg azt az objektív zsinórmértéket, amelynek meghaladása esetén a társadalomra veszélyes magatartás elleni védekezéshez büntetőjogi eszközöket kell igénybe venni. A társadalomra veszélyesség jellegét és fokát alapvetően a megtámadott jogi tárgy jelentősége és az azt ért sérelem vagy veszély mértéke határozza meg. A Btk. Különös Részében írt elkövetési magatartások absztrakt módon veszélyesek a társadalomra, azonban a konkrét cselekmény elbírálása során a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak és bíróságoknak minden esetben vizsgálniuk kell, hogy az adott magatartás egyáltalán veszélyes-e, illetve, hogy milyen fokban veszélyes a társadalomra. A jogalkalmazó feladata a társadalomra veszélyesség értelmezésekor az tehát, hogy az egyes tényállások alkalmazásakor az alkotmányjogi környezetre tekintettel értelmezze a Btk. tilalmait. A büntetőjogi jogszabályoknak éppen ezen okok miatt nem lehet olyan kiterjesztő értelmet adni, amely lerontaná vagy korlátozná az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságát. Ezzel összhangban pedig a közügyek vitatását érintő véleménynyilvánítás szabadsága alóli kivételeket jelentő büntetőjogi törvényi tényállásokat megszorítóan szükséges értelmezni. Ellenkező esetben a közügyeket vitató szólás kriminalizálása az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált alapjog szabad érvényesülése ellen hatna.

Fontos továbbá hangsúlyozni, hogy Magyarország alávetette magát az emberi jogok és szabadságok megóvása érdekében életre hívott Emberi Jogok Európai Bírósága joghatóságának, így nem hagyható figyelmen kívül már a nyomozati szakaszban sem, hogy az EJEB saját joggyakorlatában milyen korlátokat fogalmaz meg a közéleti vitát érintő szólásszabadság gyakorlása során. Az Egyezmény valamennyi véleményt védelemben részesít függetlenül attól, hogy azok támadóak, sokkolóak vagy zavaróak, hiszen ezt követeli meg a demokratikus társadalmak alapelveiként működő tolerancia, pluralizmus és a nyitottság követelménye

[EJEB, *Castells kontra Spanyolország* (11798/85), 1992. április 23., 42. bekezdése]. Az EJEB szintén a demokratikus közélet követelményeit szem előtt tartva a *Lingens kontra Ausztria* ügyben tett első ízben különbséget a közszereplőket és a magánszemélyeket támadó bírálat határai között. Minthogy a közéleti viták szabadsága a demokratikus társadalmak lelke, így a bírálhatóság határai a politikusok esetében a magánszemélyekéhez képest szélesebbek. A politikusok ugyanis annak tudatában vállalnak közszereplést, hogy szavaikat és tetteiket a nyilvánosság figyelme kíséri. A bírálat határai még szélesebbek a kormányzattal szemben, amelynek tevékenységét nemcsak a törvényhozás és a bírói hatalom, hanem a közvélemény és a sajtó is ellenőrizheti. [*Lingens kontra Ausztria* (9815/82), 1986. július 8., 42. bekezdés]. A *Dichand és Társai v. Ausztria* ügyben a Bíróság kimondta, hogy a 10. cikk nem enged meg széles körű korlátozást a politikai véleménynyilvánítás vagy a közügyeket érintő vita esetében (*Dichand és Társai v. Ausztria*, no. 29271/95, 38. bekezdés). A beszéd tartalomsemleges védelmet élvez, miszerint a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védelem illeti meg. Az Egyezménynek a véleménynyilvánítás szabadságát garantáló 10. cikke nem csupán az építő jellegű vagy semleges kritikát védi, hanem olyan megnyilvánulásokat is, amelyek támadóak, sokkolóak vagy taszítóak. Ezek nélkül nincs pluralizmus, tolerancia és széles látókörűség, végezetül pedig demokratikus társadalom. [Jersild v. Denmark, judgment of 23 September 1994, Series A no. 298, p. 26, § 37.]

2. Köznyugalom, mint védett jogi tárgy nem sérült

A garázdaság bűncselekményének védett jogi tárgy a köznyugalom, amit a tényállás a kihívóan közösségellenes magatartások ellen véd. A köznyugalom, mint védett jogi tárgy, azonban csak az adott tényállás kontextusában értelmezendő és ehhez a kontextushoz mérhető, hogy egy adott cselekedet közösségellenes-e, illetve, hogy ezáltal sérül-e a köznyugalom. A gyanúsításban szereplő magatartás akkor lenne tényállásszerű, ha az elkövetési helyen és időben jelen lévő közösség nyugalma megzavarja a kihívóan közösségellenes és erőszakos magatartás. Az adott közösség nyugalmaival szembefordulva, ezen közösség elvárásainak semmibe vételével lehetséges elkövetni a bűncselekményt. [A BH 2005.313. is ezt az érvelést támasztja alá, amikor azt vizsgálta, hogy a lépcsőházi dulakodás a lakóközösség nyugalma sérítette-e vagy sem, nem pedig elvont köznyugalom sérelmét vette alapul. Ezt az értelmezést támasztja alá továbbá a tényállásban található minősített körülmény, a köznyugalom súlyos megzavarását eredményező garázda magatartás [Btk. 339. § (2) b.) pont]. A köznyugalom súlyos megzavarásához az szükséges, hogy a veszélyhelyzetből eredménnyé alakult megbotránkozás vagy riadalom olyan mértéket öltön, amely az emberek nagy számát érinti, pl. egy község vagy egy városnegyed lakóinak a nyugalma sérül. *Argumentum a maiore ad minus*: ha egy minősített eset nagyobb számú érintettet követel meg,

akkor az alapeseti elkövetéshez elegendő egy szűkebb csoport is, de mindkettő esetkörből világosan következik, hogy egy térben és időben jól körülhatárolható közösség nyugalma kell sértse az terhelti magatartás.] A gyanúsításban szereplő cselekményre egy olyan politikai tüntetésen – tehát politikai közösségben – került sor, amely kifejezetten Orbán Viktor miniszterelnök személye és politikája ellen irányult. A tüntetésen résztvevők nyugalma megzavarására nem volt alkalmas a hungarocellból készült fejre irányuló rúgó mozdulat, sőt, mint az a világhálón elérhető felvételen¹ is látszik, kifejezett sikert aratott a cselekedet. A gyanúsításban szereplő cselekedet tehát nemhogy nem közösségellenes, hanem a közösség által kifejezni kívánt politikai üzenettel összhangban állt. Az, hogy a médián keresztül más, a tüntetésen nem részt vevő, és más politikai szimpátiával rendelkező személyekből a cselekedet megbotránkozást vált ki, irreleváns, tekintettel arra, hogy ezek a személyek nem az adott térben és időben szereplő közösség tagjai. A garázda cselekménynek a közösség által történő érzékelése megkövetel egy bizonyos fokú közvetlen tapasztalást. Ezzel ellenkező jogértelmezés ahhoz az abszurd eredményhez vezetne, hogy például egy magánlakásban, saját tulajdonú tárgy elleni erőszakkal elkövetett közösségellenes magatartás rögzítése és hozzáférhetővé tétele, amely időben később és térben távol bizonytalan számú emberben riadalmat vált(hat) ki, már tényállásszerű cselekmény lenne. Ez nyilvánvalóan ellentétes a jogalkotói szándékkal.

3. Az elkövetési magatartás nem tényállásszerű

A garázdaság elkövetési magatartása kihívóan közösségellenes és erőszakos. Kihívó az a cselekmény, amely a társadalmilag elvárt magatartással nyíltan és tudatosan szembehelyezkedik. Az erőszak irányulhat egyaránt személy- és dolog ellen. Jelen eljárásban utóbbi merül fel. A dolog elleni erőszaknak ugyan nem feltétele sem az állagsérelem, sem a rongálási kár, de a dologra gyakorolt rendeltetésellenes fizikai ráhatás szükséges. [Lásd Új Btk. Kommentár; 6. kötet, 111. o; Nemzeti Közszerológati és Tankönyv Kiadó, szerk.: Dr. Polt Péter]. A szobor – és az arról leváló fej – rendeltetése annak a ledöntése és fizikai ráhatással történő rongálása volt. Ez volt a szobor, mint a politikai vélemény kifejezésének eszköze, elkészítésének eredeti célja. Nem beszélhetünk tehát rendeltetésellenes fizikai ráhatásról akkor, amikor a terhelt elé esetlegesen odaguruló hungarocell darabba belerúgott egyet. Előadom tovább, hogy a rúgó mozdulat sem egy kifejezett durvaságot tükröz, inkább egy labdarúgó mozdulatát utánozza, ebből következően pedig aligha beszélhetünk kihívó közösségellenességről.

¹ http://index.hu/belfold/2013/09/29/ledontottek_a_hungarocell_orbant/

A fent kifejtett indokok alapján megállapítható, hogy nem történt bűncselekmény, ezért a büntetőeljárás megszüntetésének van helye a Be. 190. § (1) bekezdés a.) pont alapján.

Budapest, 2014. augusztus 28.

Tisztelettel,

Képv.:

Melléklet: ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya